

DİJİTAL ÇAĞDA EĞİTİM: SOSYAL MEDYANIN ROLÜ VE ETKİLERİ
EDUCATION IN THE DIGITAL AGE: THE ROLE AND IMPACT OF SOCIAL MEDIA

Mehmet GÜRBÜZ

MEB, babili_80@hotmail.com; <https://orcid.org/0009-0006-1516-8086>

Sinan SAĞLAM

MEB, sinan_saglam01@hotmail.com; <https://orcid.org/0009-0005-9839-4750>

İbrahim ÜSTÜN

MEB, melsa80100@yahoo.com; <https://orcid.org/0009-0001-8835-8597>

Abdullah SOĞANCI

MEB, abdullahsoganci9@gmail.com; <https://orcid.org/0009-0002-7644-7573>

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, hızla ilerleyen dijitalleşme sürecinde eğitim sistemlerinde yaşanan dönüşümün en önemli aktörlerinden biri olan sosyal medyanın rolünü ve etkilerini derinlemesine incelemektir. Özellikle, sosyal medyanın dijital çağda eğitimin vazgeçilmez bir parçası haline gelmesiyle birlikte bu platformun eğitim sistemlerine olan etkileri bu çalışmada mercek altına alınacaktır. Bu çalışmanın amacı doğrultusunda, geleneksel eğitimden dijital eğitime geçiş sürecinde sosyal medyanın önemli bir rol üstlendiği vurgulanmıştır. Bilişim teknolojilerinin yaygınlaşmasıyla bilgiye erişim kolaylaşırken, toplumlar da sanayi toplumundan bilgi toplumuna doğru hızlı bir geçiş yaşamıştır. Bu dönüşüm, eğitim kurumlarını da dijitalleşmeye yöneltmiştir. Teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte eğitimde öğrenme ve öğretme süreçlerinde köklü değişiklikler meydana gelmiştir. Geleneksel eğitim anlayışının yerini alan dijital eğitim, sosyal medya ile birlikte daha da güçlenmiştir. Sosyal medya, sadece iletişim aracı olmakla kalmayıp, bilgiye erişimi kolaylaştıran, etkileşimi artıran ve öğrenme süreçlerini zenginleştiren bir platforma dönüşmüştür. Nitekim dijitalleşmeyle sosyal medyanın her alanda olduğu gibi eğitim alanında da etkin ve verimli olması kritik bir öneme sahip olmakla birlikte elzem bir durumdur. Sonuç olarak sosyal medyanın eğitim alanında hem fırsat hem de zorluklar sunduğu tespit edilmiştir. Dijital eğitimde sosyal medya kullanımının en iyi şekilde değerlendirilmesiyle eğitimin daha etkile hale dönüşebileceği etkin söz konusudur. Çalışmanın dijital eğitimde sosyal medya kullanımının potansiyeli konusundaki mevcut çalışmalara destek sağlayacağı ve alan yazındaki boşluğu dolduracağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda bilgi verilmiş ve farkındalık oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Geleneksel Eğitim, Eğitim, Öğrenme, Dijital Eğitim, Sosyal Medya.

ABSTRACT

The aim of this study is to deeply examine the role and effects of social media, one of the most important actors of the transformation in education systems in the rapidly advancing digitalization process. In particular, as social media has become an indispensable part of education in the digital age, the effects of this platform on education systems will be examined in this study. For the purpose of this study, it is emphasized that social media plays an important role in the transition from traditional education to digital education. While access to information has become easier with the widespread use of information technologies, societies have also experienced a rapid transition from industrial society to information

society. This transformation has also led educational institutions to digitalization. With the rapid development of technology, radical changes have occurred in the learning and teaching processes in education. Digital education, which has replaced the traditional education approach, has become even stronger with social media. Social media is not only a means of communication, but has also become a platform that facilitates access to information, increases interaction and enriches learning processes. As a matter of fact, it is essential for digitalization and social media to be effective and efficient in the field of education as in every field. As a result, it has been determined that social media offers both opportunities and challenges in the field of education. It can be said that education can become more effective by making the best use of social media in digital education. The study supports the potential performance of social media in digital education in existing indicators and fills the cells in the literature. Information has been given accordingly and their length.

Keywords: Traditional Education, Education, Learning, Digital Education, Social Media.

1.GİRİŞ

Teknoloji, 1970'lerden itibaren hızla gelişerek bireysel ve kurumsal düzeyde dünya tarihinde kapsamlı bir dönüşüme yol açmıştır. Başlangıçta deneysel olarak değerlendirilen bu gelişim, kısa sürede durdurulamaz bir hal almıştır. Sonuç olarak, dijital çağ, teknolojiyle iç içe geçmiş bir yaşam tarzını beraberinde getirmiş ve eğitim sistemlerini de önemli ölçüde etkilemiştir. İnsanlık tarihi boyunca eğitim, farklı şekillerde tanımlanmış olsa da, gelişen ve değişen düşünce dünyasında her zaman önemini korumuş, kendini sürekli yenileyen bir olgu olmuştur. (Radmard & Atik, 2019, s. 1344). Bilgiye erişimin hızla artması ve her türlü içeriğin anında paylaşılmasıyla dijitalleşme, eğitim alanında geleneksel öğretim yöntemlerinin yerini almıştır. Bu yeni dijital eğitim ortamında sosyal medya, bilgiye ulaşımın kolaylaşmasıyla birlikte eğitim süreçlerinin dinamiklerini kökten değiştirmiştir. Sosyal medya, internetin sunduğu zengin içerikler ve etkileşim özellikleri sayesinde, eğitimde yeni bir boyut ortaya çıkarmıştır. Öğretmen-öğrenci etkileşimini artırarak, öğrencilerin aktif katılımını sağlayan sosyal medya, aynı zamanda görüntülü sohbet gibi özellikler sayesinde farklı öğrenme stillerine hitap etmektedir. Örneğin, öğrenciler artık sadece öğretmenlerinden değil, aynı zamanda sosyal medya platformlarındaki uzmanlardan da bilgi alabilir, farklı kültürlerden insanlarla etkileşime geçebilir ve global bir öğrenme deneyimi yaşayabilirler (Toğay, Akdur, Yetişken, & Bilici, 2015, s. 3). Eğitimde sosyal medya araçları eğitimcilerin ve öğrencilerin etkileşimde bulunmasına olanak sağlar. Ayrıca sosyal medya platformları farklı öğrenme stillerine sahip bireylere hitap etmesiyle de geleneksel eğitim yöntemlerinden daha esnek ve erişilebilir öğrenme tecrübesini de ortaya koymaktadır. Sosyal medya üzerinden öğrenme materyallerine erişme kendi düşüncelerini ifade edebilme ve etkileşim kurabilmeyi de sağlamaktadır. Tüm bu avantajların yanı sıra sosyal medyanın eğitim alanında kullanılmasının birtakım dezavantajlı durumları da beraberinde getirdiği bahsedilebilmektedir. Bazı araştırmalarda öğretmen öğrenci arasındaki rol karmaşıklığına, öğretmen otoritesinin zayıflamasına neden olabileceği, öğrencilerin eğitim sürecinde faydalı görmediği, sosyal medya üzerinden öğretmenleriyle iletişime geçmeyi istemedikleri gibi durumları belirttikleri de görülmektedir (Enes & Yavuz, 2019, s. 2). Aynı zamanda aşırı bilgi yüklenmesi, dikkat dağınıklığı, yüz yüze iletişimin azalması vb. sorunları da getirebilmektedir. Günümüzde olduğu gibi gelecekte de görünen sosyal medyanın daha da önemli hale geleceği alanlardan birinin eğitim olacağı yönündedir. Bilhassa yaşam boyunca öğrenme anlayışı sosyal medyanın öğrenme öğretme sürecinde yerini daha ileriye taşımakta ve önemli hale getirmektedir. Özetle ifade edilecek olursa sosyal medya eğitimde kullanıma

başlanmasıyla birlikte öğrenme-öğretme sürecinin yapısını değiştirdiği gibi eğitimin daha geniş alana yayılması, zaman ve mekân sınırı olmadan erişilmesini de kolaylaştırmaktadır. Sosyal medya platformları eğitim içeriklerine erişilebilmesi konusunda geniş imkânları sunar. Bilhassa Youtube, Instagram, Facebook, Twitter gibi platformlar öğrencilerin dersler ile ilgili içerikleri kolay bir şekilde elde etmesini sağlar. Sosyal medya platformları bu bakımdan öğrencilerin eğitim ile ilgili konuları daa eğlenceli bir hale getirerek öğrenmeye katkı sağlamaktadır (Admin, 2024, s. 1)

Yukarıdaki bilgiler ışığında bu çalışmanın amacı her geçen gün teknolojinin hızla gelişmesi ve ilerlemesiyle dijitalleşmenin her alanda kendisini hissettirmesiyle birlikte dijital bir araç olan sosyal medyanın eğitim alanındaki rolü ve etkisinin incelenmesidir. Bu bağlamda çalışmada eğitim kavramına değinilerek eğitimde sosyal medyanın kullanımı üzerinde durulmuştur. Sonuç olarak dijital çağda eğitimde sosyal medyanın eğitimdeki rolü ele alınarak kullanımın öğrenme üzerindeki etkisinden bahsedilmiştir. Eğitimciler, öğrenciler ve diğer kullanıcılar bakımından sosyal medyanın yaşam boyunca var olacak eğitim alanında yer almasının teknolojinin güçlü yanlarıyla beraber daha dikkatli bir biçimde ele alınması gerektiği tespit edilmiştir. Öyleyse tüm bu bilgiler ışığında sosyal medya ve eğitim arasındaki ilişkiyi anlamak ve verimli kılmak için her geçen gün varlığını ve potansiyelini arttıran bu konunun üzerinde sık sık durulması gereken elzem bir durum olduğunun altı çizilmelidir. Çalışmanın literatürdeki boşluğu dolduracağı ve bu alanda yapılan çalışmalara destek sağlayacağı bu doğrultuda düşünülmektedir.

2.GENEL OLARAK EĞİTİM KAVRAMI

Eğitim, bireysel ve toplumsal ihtiyaçların ve beklentilerin sürekli değişmesiyle birlikte, amacı, içeriği, görevi, süreci ve süresi değişen dinamik bir toplumsal kurumdur. Eğitim aracılığıyla elde edilen bilgi, beceri ve tutumlar, toplumdan topluma farklılık gösterirken, çağlar boyunca sürekli gelişerek yeni nesillerin eğitimi için temel bir ihtiyaç olmaya devam etmiştir. Kavram olarak Latince kökenli olan eğitim, ‘educare’ ve ‘educere’ kelimelerinden türemiştir. Bu kelimelerin anlamı, bir kişiyi belirli bir alanda yetkinleştirmek, özel beceriler kazandırmak amacıyla yetiştirmektir (Okçabol, 2005, s. 20). Eğitim, bireyin kendi deneyimleri aracılığıyla, kasıtlı olarak istenen davranış değişikliklerine ulaşma süreci olarak tanımlanabilir. Bu nedenle, ülkelerin büyük önem verdiği bir konu haline gelmiştir. Toplumun her kesiminde sıklıkla kullanılan bir kavram olan eğitim, farklı açılardan ele alındığı için birden fazla tanımı bulunmaktadır (Çelikkaya, 1991, s. 73). Durkheim’a göre eğitim, bireyde fiziksel, zihinsel ve ahlaki özelliklerin geliştirilmesi sürecidir. Başka bir deyişle, eğitim, toplumun mevcut neslinin yeni nesiller üzerindeki etkileşimidir. Ayrıca, eğitim, bireyleri belirli amaçlara uygun olarak yetiştirme süreci olarak da tanımlanabilir. Eğitim kavramı konusunda bunların yanı sıra yapılan bir diğer tanım ise Türk Dil Kurumu’nun yaptığı tanımdır. TDK eğitimi, kişinin bilgi, yetenek ve değerler kazanarak topluma uyum sağlamasına yardımcı olan bir süreç olarak tanımlanmıştır (TDK, 2020). Eğitim kavramına yönelik yapılan tanımlarda büyük bir çeşitlilik görülmektedir. Bu durumun başlıca nedenleri, kavramın soyut ve geniş kapsamlı olması, dinamik bir süreç olması ve farklı teorik temellere dayanmasıdır. Her ne kadar farklı tanımlar arasında önemli farklılıklar olsa da, ortak bir noktada buluşurlar: Eğitim, bireyin bilgi, beceri, tutum ve davranışlarında değişiklik yaratma sürecidir. Bu nedenle, eğitim genel olarak bireyin öğrenme ve gelişme süreci olarak özetlenebilir (Özkan, 2006, s. 35). Bilimsel alanda ele alınan tanımlamalarla ve yapılan diğer çalışmalarda farklı tanımlamalarla da karşılaşılmaktadır. Eğitim, bireyin hem kişisel yaşamında denge kurmasına hem de yaşadığı topluma uyum sağlayıp katkıda bulunmasına imkân tanıyan temel bir süreçtir. İnsanlık tarihi kadar eski olan eğitim, bireylerin

topluma katılımı için gerekli bilgi, beceri ve kişilik özelliklerini kazanmalarını sağlar (Em, 2005, s. 28-29). İnsanlık tarihi boyunca bilgi aktarma ve yeni nesiller yetiştirme konusunda daima evrilmiştir. İnsanın hayatı süresince daima devam eden kişiye nasıl yaşaması gerekenin öğretildiği, düşünme yeteneğinin geliştirilip bu konuda davranış değişikliklerinin ortaya çıkarıldığı bir süreçtir. Bir diğer ifadeyle ise toplumun bütün yaşam şekli olarak betimlenmiş olup kişinin toplumsallaştırılması bakımından ev, okul ve bunların dışında yer bulan bireysel gelişim süreci olarak tanımlanır. Son olarak ise kişinin doğumundan ölümüne kadar devam eden bir süreç olduğu da ifade edilmiş kısaca kişinin kendi yaşamında istenilen şekilde davranış değiştirme ve geliştirme süreci olarak ifade edilebilmektedir (Kaş & Köktürk, 2021, s. 98).

Eğitim, hayatımızda karşılaştığımız sorunları çözmemize, yeni bilgi ve beceriler kazanmamıza ve kariyerlerimizi geliştirmemize yardımcı olan önemli bir süreçtir. Hem bireysel hem de toplumsal gelişimin temelini oluşturan eğitim, öncelikle bilgi edinmenin en etkili yolu olarak öne çıkar. Okul gibi eğitim kurumlarında düzenli olarak öğrendiğimiz bilgiler, hem kişisel gelişimimize katkı sağlar hem de topluma faydalı bireyler olmamıza yardımcı olur. Mesleki gelişim açısından da eğitim önem taşımaktadır. Başarılı bir kariyer inşa etmenin ve iş dünyasında başarılı olmanın temel yapı taşıdır. Yaratıcı düşünmeyi teşvik ederek bireylerin farklı perspektiflerden bakmalarını ve yeni fikirler üretmelerini sağlar. Bu sayede problem çözme becerileri gelişir ve hem bireysel hem de toplumsal anlamda önemli katkılar sunulur (Karsem, 2021, s. 1). En genel hatlarıyla baktığımızda eğitimin amacı bireye kendisini tek başına gelişme imkânı sunarak diğer bireylerle olan ilişki, ekonomik yetkinlik ve içinde yaşadığı topluma karşı sorumlulukları süresince kendini geliştirmesini sağlama biçimi olan eğitimde temel amaç ideal insan yetiştirmektir denilebilir.

3.GELENEKSEL EĞİTİMDEN DİJİTAL EĞİTİME GEÇİŞ

Geleneksel eğitim, uzun yıllar boyunca öğrencilere bilgi aktarmayı ve zihinsel gelişimi ön planda tutmayı amaçlayan bir yaklaşım benimsemiştir. Bu yaklaşımda, öğretmenler bilgiyi öğrencilere aktarırken öğrenciler ise genellikle pasif bir rolde kalmıştır. Geleneksel eğitimde öğretim ve yönetim, sürecin temel unsurları olarak görülmüştür. Öğrenci eğitimi tarafından düzenlenen bilgileri not alarak ya da ezberleyerek öğrenmektedir. Öğretmen merkezli bir eğitim anlayışının etkin olduğu bu sisteme bakıldığında öğrenme genel olarak tek yönlü gerçekleşmekte olup bunun yanı sıra öğrencinin aktif katılmasından ziyade öğretmenin bilgi aktarım yeteneğine daha çok önem verilmiştir (Admin, 2024, s. 1). Bu bağlamda geleneksel öğrenme öğretmeni merkezine alan ve statik olarak görülen sınıf ortamındaki öğrenmedir. Öğretmen, dersi öğretim programına göre yapılandırarak okulda yüz yüze ortamda öğretim faaliyetine devam etmektedir (Erbilen, Uysal, & Karagöz, 2023, s. 49). Dolayısıyla geleneksel eğitim, yüzyıllardır süregelen ve öğretmen merkezli bir öğrenme modelidir. Sınıf ortamında belirli bir müfredat doğrultusunda öğrencilerin bilgi edinmelerini amaçlar. Ancak, teknolojinin hızlı gelişimiyle birlikte eğitimde köklü değişimler yaşanmaktadır. Dijital eğitim, internet ve teknolojinin sunduğu imkânlarla öğrencilere daha esnek, erişilebilir ve etkileşimli öğrenme deneyimleri sunmaktadır. Özellikle dijital teknolojinin gelişmesiyle birlikte geleneksel eğitim anlayışı köklü bir dönüşüme uğramıştır. Eğitimde yeni öğrenme yöntemleri ortaya çıkmıştır. Yüzyıllar boyunca eğitim toplumların temel dayanağı olarak insanlığın bilgi birikiminin gelecek nesillere aktarılması görevini üstlenmiştir. Teknolojinin tarihsel süreç içerisinde sürekli ve hızlı gelişmesi eğitim alanında da doğrudan hissedilen bir durum olarak görülmüştür. Sürekli gelişen teknolojinin bu durumda eğitim alanında da yeni bir dönemi başlattığını ifade etmek yanlış olmayacaktır. İnternet, bilgisayar, tablet ve akıllı telefonlar gibi teknolojik araçların sürekli gelişmesi öğrenme süreçlerini dönüştürüp dijital eğitimin ortaya

çıkmasının temel nedeni olmuştur. Özellikle dijital eğitim, öğrencilere zaman ve mekândan bağımsız bir şekilde öğrenme imkânını ortaya koymuştur (Ercan, 2023, s. 1). Dijital eğitim yerine sıklıkla kullanılan uzaktan eğitim, internet temelli eğitim veya e-öğrenme gibi kavramlar, benzerlik göstermekle birlikte önemli farklılıklar da içerir. Bu eğitim türünde, öğrenen ile öğretmen fiziksel olarak ayrıdır ve öğrenenler, öğrenme materyallerine ulaşmak için çeşitli teknolojik araçlar kullanır. Öğretmen-öğrenci etkileşimi de bu teknolojiler aracılığıyla gerçekleşir. Bu perspektifte, öğrenenlere farklı destekler sağlanır. Eğitim ortamında giderek yaygınlaşan bu eğitim türünün temel prensibi, öğretmenler ile öğrencilerin zaman ve mekân açısından ayrı olmalarıdır. Bu durum, farklı iletişim teknolojilerine duyulan ihtiyacı doğurmuştur (Güler, 2019, s. 3).

Dijital öğrenme, eğitimi kökten değiştirerek yepyeni bir dönem başlatmıştır. Dijitalleşen dünya ile birlikte online eğitim platformları hızla yaygınlaşmıştır. Geleneksel öğretmen merkezli yaklaşımın yerini öğrenci merkezli bir deneyim almasıyla, dijital eğitim bizlere zaman ve mekândan bağımsız olarak kendi hızımızda ve ilgi alanlarımıza göre öğrenme imkânı sunmaktadır. Böylece bireysel gelişimimize önemli katkılar sağlamaktadır. Modern teknolojiler ve dijital araçların yenilikçi bir birleşimiyle ortaya çıkan dijital eğitim, etkileşimli, ilgi çekici ve kullanışlı olması sayesinde hızla popülerleşmiştir. Ders kitapları ve sınıflara hapsedilen geleneksel eğitim anlayışı, teknolojinin gelişimiyle birlikte yenilikçi öğrenme yöntemleri ve zengin dijital içeriklerle birleşerek dönüşmüştür. Dijital platformların sunduğu çeşitli seçenekler, eğitim sistemine yeni bir soluk getirmiştir (Karamaşe, 2023, s. 1).

Dijitalleşme, sürekli gelişen ve değişen bir süreçtir. Dijital eğitim de bu sürecin bir parçası olarak evrilmektedir. Örneğin, uzaktan eğitim 300 yılı aşkın bir geçmişe sahip olsa da, teknolojinin gelişimiyle birlikte farklı evrelerden geçerek günümüzdeki haline ulaşmıştır. Uzaktan eğitim, her dönemde teknolojik imkânlarla uygun olarak şekillenmiş ve değişen ihtiyaçlara cevap vermiştir. Dijital eğitim online uzaktan eğitimin bir parçası ve uzantısı olan, yeni ihtiyaçların karşılanmasında ortaya çıkan öğrenme yaklaşımlarını bütün bir şekilde tanımlamak için kullanılmıştır (Bozkurt, Hamutoğlu, Kaban, & Taşçı, 2021, s. 44-45). Yaşadığımız dijital çağın bir gereği olarak, eğitim alanında geleneksel yöntemlerin yerini dijital yaklaşımlar almaya başladı. Özellikle COVID-19 pandemisi sürecinde, yüz yüze eğitimin yerini online eğitime bırakmasıyla bu dönüşüm hızlandı. Bu süreçten sonra da teknolojinin sunduğu imkânlarla eğitimin dijitalleşmesinin daha da yaygınlaşacağı öngörülmektedir (Engin, 2021, s. 121).

Dijitalleşme, hayatımızın her alanını olduğu gibi eğitimi de derinden etkilemiştir. Dijital eğitim, şüphesiz ki bu dönüşümün en önemli ayağıdır. Geleneksel eğitimden dijital eğitime geçiş, sadece günümüzü değil, geleceğimizi de şekillendirecek bir dönüşüm olarak değerlendirilmektedir. Dijital çağın bireylerini yetiştirecek olan dijital eğitim, toplumların ve ülkelerin geleceği üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Eğitimin dijitalleşmesi, bireysel öğrenme deneyimini zenginleştirmenin yanı sıra, toplumlar ve kamu otoriteleri için de birçok avantaj sunmaktadır. Büyük veri gibi teknolojilerin eğitimde kullanılması, öğrenme süreçlerini optimize etmektedir. Dijital eğitim, eğitimi günümüzün ihtiyaçlarına daha uygun hale getirerek önemli bir rol üstlenmektedir (Parlak, 2017, s. 1743-1745). Bu bilgiler perspektifinde eğitimde modellerinde yaşanan değişimin geleneksel sınıf içi öğretimden dijital ortamlara doğru önemli bir geçişi ifade ettiğinden bahsedilebilmektedir. Eğitimde dijitalleşme geleneksel sınıf ortamını kökten bir değişikliğe uğratmış dolayısıyla da dijital araçların eklenmesiyle değil bunun yanı sıra eğitimin temel yapısını ve deneyimlenme biçimini de yeniden değiştirmiştir. Dijital eğitimle beraber öğrenme süreçleri büyük bir ölçüde değişmiş olup etkileşimli, kişileştirilebilir ve veri odaklı bir hal almıştır (Edtech, 2023, s. 1).

4. SOSYAL MEDYANIN KISA TARİHÇESİ

Bilgisayar teknolojilerindeki hızlı gelişmeler, sosyal medyanın tarihini de doğrudan etkilemiştir. Sosyal medyanın tanımı ve özellikleri göz önüne alındığında, kökenleri 1970'li yılların başlarına, bilgisayarlar arasında e-postaların gönderilmeye başlandığı döneme kadar uzanmaktadır. Bu durumun devamında, Usenet, BBS'ler, IRC, ICQ, forumlar ve çevrimiçi hizmetler gibi yapıların ortaya çıkmasıyla sosyal medyanın temel yapı taşları oluşturulmuştur. Bu yapıların bazı özellikleri, günümüz sosyal medya anlayışıyla benzerlikler göstermektedir (Polat, 2013, s. 8). 1970'li yıllarda yapılan çalışmalar, kitle iletişim araçlarının gündem belirlemedeki etkisini daha belirgin hale getirmiştir. 1972 yılında Profesör Maxwell McCombs ve Donald Shaw, kitle iletişim araçlarının insanların ne düşüneceğini değil, hangi konularda düşüneceklerini belirlediği görüşünü ortaya atmışlardır. 1979'a gelindiğinde ise Duke Üniversitesi'nden Tom Truscott ve Jim Ellis tarafından oluşturulan Usenet adlı tartışma sistemi, kullanıcılara sosyal içerik paylaşma imkânı sunmuştur. Günümüzde sosyal medya olarak bildiğimiz bu yapı, 23 yıl önce Bruce ve Susan Abelson tarafından kurulan ve çevrimiçi günlük yazarlarını bir araya getiren Open Diary adlı eski bir sosyal paylaşım sitesiyle başlamıştır (Çalışkan & Mencik, 2015, s. 256). Bu bağlamda, daha sonraki süreçlerde ses ve görüntünün bu platformlara eklenmesiyle sosyal medya yapısal olarak önemli bir dönüşüm geçirmiştir. Bilgisayar ve internet teknolojilerindeki hızlı gelişmeler, interaktif bir iletişim sürecini mümkün kılmıştır. 1969'da Arpanet, 1971'de mikro işlemci, 1976'da VHS videokaset kayıt sistemi, Teletext ve Telefax, 1979'da Walkman, 1980'de CNN ve 1981'de MTV gibi teknolojik gelişmeler, günümüz sosyal medyasının temelini oluşturan iletişim ve medya anlayışının ilk adımları olmuştur. Ancak, günümüzde sosyal medya olarak tanımladığımız etkileşimli platformlar, 2005'te YouTube ve 2006'da Twitter gibi platformların ortaya çıkmasıyla birlikte daha belirgin bir hal almıştır (Şimşek, 2012, s. 20).

5.SOSYAL MEDYANIN EĞİTİM ALANINDA KULLANILMASI

Sosyal medya, etkileşim ve iletişimi sağlayan ağ teknolojileri aracılığıyla oluşturulan hizmet ve uygulamaların tümünü kapsayan bir kavramdır. Toplumsal yaşamın birçok alanında olduğu gibi, eğitim alanında da önemli dönüşümler yaratan sosyal medya, insanların belirli bir yaşam amacına yönelik davranışlarını şekillendiren bir süreç olan eğitimin vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Eğitim süreci, toplumun beklentilerine göre şekillendiği için sosyal medya da kazanılmak istenen davranış, beceri ve tutumların geliştirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Geniş bir yelpazeye sahip olmasıyla öğrenme ve öğretme sürecinde edinilmiş tecrübeleri daha zengin bir hale dönüştürmek ve etkin olabilmesinde yarar sağlayabilmektedir (Konuk & Güntaş, 2019, s. 3-4). Günümüzde teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte, sosyal medya platformları artık sadece iletişim aracı olmaktan çıkmıştır. Özellikle eğitim alanında, sosyal medyanın sağladığı imkânlar her geçen gün daha da önem kazanmaktadır. Bu platformlar, öğretmenler ve öğrenciler için yeni fırsatlar sunarak, iletişim, işbirliği ve öğrenme deneyimlerini zenginleştirmektedir. Teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte, geleneksel eğitim anlayışının önemi azalırken, dijital eğitim giderek popüler hale gelmiştir. Bu süreçte, sosyal medyanın doğru kullanımı, eğitim alanında geleneksel öğrenme yöntemlerine yeni bir boyut kazandırmıştır. Sosyal medyanın öğrencilerin ilgisini çekerek öğrenme deneyimini daha eğlenceli hale getirmesi, bu platformların eğitimde yaygınlaşmasında önemli bir faktör olmuştur. Örneğin, öğretmenler sosyal medya platformlarını kullanarak öğrencilerine ders materyalleri paylaşabiliyor, sınavlar düzenleyebiliyor, tartışma grupları oluşturarak fikir alışverişini kolaylaştırıyor. Ayrıca, görüntülü sohbet özelliği sayesinde uzaktan eğitim imkânı doğmuş ve öğrencilerin her yerden

eğitime erişimi m¼mk¼n hale gelmiştir. T¼m bu gelişmeler, sosyal medyanın eğitimde kullanılmasının ¼đrenme s¼recini daha da kolaylaştırdığını g¼stermektedir (Teedo, 2020, s. 1).

Bilgisayar ve internetin eğitim s¼reçlerine aktif bir şekilde entegre edilmesi, eğitim sistemini daha etkin hale getirmiş ve ¼nemli gelişmelere ¼nc¼l¼k etmiştir. Bu gelişmeler, eğitimin klasik anlayıştan yeni ve daha kapsamlı bir anlayışa evrildiğini g¼stermektedir. Yaşadığımız ¼ađın bilgi ¼ađı olarak nitelendirilmesi, bilim, teknoloji ve iletişim alanındaki hızlı gelişmelere, ¼zellikle de bilgi teknolojilerindeki yeniliklere bağlıdır. Son yarım y¼zyılda bu alanlarda yaşanan d¼n¼ř¼m, toplumun bilgi toplumuna d¼n¼řmesinde belirleyici bir rol oynamıştır. 1980' li yıllardan sonra bilgisayar ¼retiminin artış g¼stermesi, her ge¼en g¼n yenileşen ve zenginleşen aynı zamanda kolay ulaşılabilen bir ara¼ haline gelmesi eğitimde kullanılmasını gerekli kılmıştır. İnternetin t¼m sosyoekonomik d¼zeydeki ailelerin evlerine girmesiyle birlikte, bilgiye erişim ve paylaşım yalnızca okullarla sınırlı kalmaktan ¼ıkmıřtır. Bu durum, eğitim kurumlarının ve eğitimcilerin, ¼ađın gerektirdiği niteliklere uygun olarak eğitim s¼reçlerini yeniden şekillendirmelerinin zorunlu olduğunu g¼stermiřtir. K¼reselleřmeyle birlikte yaşanan hızlı değişimler, eğitim alanında da k¼kl¼ d¼n¼ř¼mleri beraberinde getirmiştir (şişman, 2006, s. 348-351). Yaşanan t¼m bu gelişmeler sonucunda, sosyal medya, ¼đrencilerin işbirliği i¼inde ¼đrenme s¼recine aktif olarak katıldığı ve hızla yaygınlaşan bir eğitim aracı haline gelmiştir. Sosyal medya, y¼ksek hızlı internet sayesinde ¼đrencilerin keşfetme, uygulama ve deneyimleme yoluyla ¼đrenmelerini sağlayan, iřbirlik¼i bir ¼đrenme ortamı sunmaktadır. Sosyal ağların uygulamaya d¼n¼k eğitimde aktif bir rol oynaması, hem ¼đretmenler hem de ¼đrenciler arasındaki iletişimi g¼c¼lendirerek, bireylerin birbirlerini daha iyi tanımalarına olanak sağlamıştır (Talas & ¼zt¼rk, 2015, s. 112-115). Yaşam boyu ¼đrenme anlayışı kapsamında, sosyal medya ¼đrenme-¼đretme s¼recinde giderek daha ¼nemli bir hale gelmiştir. T¼m yaş gruplarına ve seviyelerdeki ¼đrencilere sunduğu yaygın, kolay ve ücretsiz erişim imk¼nı, daha esnek ¼đrenme ortamları oluşturmasına, ¼đretim ve değerlendirme s¼reçlerinde farklı uygulamalar yapılabilmesine ve araştırma s¼reçlerini desteklemesine olanak tanır. Bu ¼zellikleriyle sosyal medya, eğitimde vazge¼ilmez bir ara¼ haline gelmiştir (Sarsar, Başbay, & Başbay, 2015, s. 419).

Dijital eğitimin yaygınlaşmasıyla birlikte, eğitimde sosyal medyanın kullanımı da hızla artmıştır. ¼zellikle gen¼lerin sosyal medya platformlarına kolay erişimi, bu alandaki kullanımını daha da aktif hale getirmiştir. Sosyal medya, ¼đrencilerin derslerle ilgili bilgi alışverişi yaptđđı ve eğitim s¼recinde etkili bir ara¼ olarak g¼r¼len bir platformdur. G¼n¼m¼zde sosyal medya ara¼ları, eğitim alanında yenilik¼i uygulamalara olanak sağlayarak, ¼đrencilerin ¼đrenme deneyimlerini zenginleştirmektedir. Facebook, Twitter, Instagram, YouTube gibi pop¼ler sosyal medya platformları, eğitimde sıklıkla kullanılmaktadır. ¼zellikle YouTube, eğitim videoları, ders notları ve ¼đrenci sunumları gibi i¼eriklerle ¼đrencilere farklı ¼đrenme imk¼nları sunmaktadır (Ulukuş, Taşkesen, G¼l, & İpek, 2024, s. 994). Sosyal ağ kullanıcılarının b¼y¼k bir kısmını gen¼ler ve ¼đrenciler oluşturmaktadır. Bu platformlar, kullanıcılara zengin etkileşim imk¼nları sunarak ¼đrencilerin hayatında ¼nemli bir yer tutmaktadır. Bu durum, eğitimciler arasında b¼y¼k bir ilgi uyandırmıştır. Basit adımlarla sosyal medyayı eğitimde kullanabilme imk¼nı, bir¼ok eğitimci ve araştırmacının bu alana y¼nelmesine neden olmuştur. Sosyal medyanın ¼zellikleri, ¼đretim deneyimlerini zenginleştirerek, ¼đretim ve değerlendirme s¼reçlerine ¼nemli katkılar sağlamaktadır (Menteşe, 2013, s. 13). Bu bilgiler perspektifinde sosyal medya eğitimde devrim yaratan dijital bir ara¼ olduğu yorumlanabilmektedir. ¼đrenme s¼reçlerini daha etkin ve etkili, verimli, eğlenceli bir hale getirebilir. Ancak sosyal medyanın eğitim alanında kullanılması durumunda birtakım yaşanılan zorluklarla da karşılanabilmektedir. Bu zorlukların ¼stesinden gelmek ¼đretmen, ¼đrenci ve eğitim y¼neticilerinin işbirliği s¼recinden ge¼mektedir. Sosyal

medya eğitim alanında kritik bir öneme sahip olmasıyla elzem bir durum olduğu da düşünülmektedir.

6.SONUÇ

Tarihsel süreç içerisinde teknoloji sürekli bir değişim ve gelişim göstermiştir. Toplumun her alanını etkileyen bu değişim, eğitim alanını da önemli ölçüde dönüştürmüştür. Özellikle teknolojinin hâkim olduğu günümüzde, dünyanın her yerinde eğitimin dijital ortama taşınması ihtiyacı giderek artmaktadır. Bu bağlamda, sosyal medyanın eğitimde kullanımı üzerine yapılan tartışmalar, sosyal medyayı kullanma becerisi ve sosyal medyayı eğitim aracı olarak kullanma konularında iki farklı boyut ortaya koymaktadır. Sosyal medyanın gelecekteki toplumsal dönüşümleri etkileme potansiyeli göz önüne alındığında, eğitimde sosyal medyanın kullanımı kritik bir önem taşımaktadır.

Geleneksel eğitim anlayışının yerini dijital eğitime bırakmasıyla birlikte, özellikle pandemi dönemiyle birlikte dijitalleşme daha da hızlanmıştır. Dijital eğitimin bir parçası olarak sosyal medya platformları, eğitim süreçlerinde önemli bir rol üstlenmeye başlamıştır. İlk zamanlarda boş zaman etkinliği olarak kullanılan sosyal medya, günümüzde hayatımızın merkezine yerleşmiştir. Eğitimde kullanılan materyaller arasında dergi, kitap, televizyon ve radyo gibi araçların yanı sıra sosyal medya da önemli bir yer tutmaktadır. Bu bağlamda, sosyal medyanın sağlıklı bir eğitim öğretim aracı olarak kullanılıp kullanılmayacağı sorusu, üzerinde durulması gereken temel bir konudur.

Sosyal medya, bilgi paylaşımını kolaylaştırarak etkileşimi artırmış ve eğitimde önemli bir rol üstlenmiştir. Öğrenciler, sosyal medya platformları sayesinde öğretmenleriyle ve akranlarıyla daha sıkı iletişim kurabilmekte, bilgiye daha hızlı ve etkin bir şekilde ulaşabilmektedirler. İnteraktif öğrenme ortamları, öğrencileri aktif katılıma teşvik ederek ders dışı kaynaklara ulaşmayı kolaylaştırmaktadır. Ayrıca, sosyal medya bireylerde farkındalık oluşturarak duyarlılıklarını artırmaktadır. Ancak, sosyal medyanın eğitim üzerindeki olumsuz etkileri de göz ardı edilemez. Sosyal medyada harcanan fazla zaman, öğrencilerde dikkat dağınıklığına ve öğrenme motivasyonunun düşmesine neden olabilmektedir.

Sonuç olarak, dijital çağın getirdiği yenilikler eğitim süreçlerinde köklü değişiklikler yaratmıştır. Sosyal medyanın eğitimdeki rolü ve etkileri, dikkatle incelenmesi gereken karmaşık bir yapıdadır. Sosyal medya, eğitimde hem olumlu hem de olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Bu nedenle, sosyal medyanın eğitimde etkili bir şekilde kullanılabilmesi için dikkatli bir planlama ve uygulama gerekmektedir.

Eğitim alanında sosyal medyanın öğretim sürecine nasıl uyum sağlayabileceği konusunda daha fazla çalışmanın ele alınmasına son derece ihtiyaç duyulur. Bu bağlamda eğitimde sosyal medya araçlarını kullanmaya dair beceri ve tutumların incelenmesi ve geliştirecek tedbirlerin sağlanması önemlidir. Sosyal medya günümüz yaşamında diğer medya araçlarından daha fazla tercih edilen bir ortamı oluşturur. Öğrenenlerin yaşamında sosyal medyanın yeri düşünüldüğünde eğitimin bu ortamı değerlendirmesi kaçınılmaz bir durumdur. Bu sebeple eğitimcilerin sosyal medyayı öğretim sürecini desteklemek için kullanmayı özendirilmesi ve sürecin kolay kılınması önemli görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Admin. (2024, 03 23). *Modern Eğitim Yöntemlerinin Geleneksel Eğitim Yöntemleriyle Karşılaştırılması*. 11 01, 2024 tarihinde www.7renkakademi.com:https://7renkakademi.com/modern-egitim-yontemlerinin-geleneksel-egitim-yontemleriyle-karsilastirilmesi/ adresinden alındı
- Admin. (2024, 05 03). *Sosyal Medya ve Eğitim : Öğrenci Katılımını Artırmak İçin Sosyal Ağların Gücü*. 11 8, 2024 tarihinde www.1i10.com:https://www.1i10.com/sosyal-medya-ve-egitim-ogrenci-katilimini-artirmak-icin-sosyal-aglarin-gucu/#close adresinden alındı
- Bozkurt, A., Hamutoğlu, N. B., Kaban, A. L., & Taşçı, G. (2021). Dijital Eğitim Çağı : Dijital Toplum, Dijital Dönüşüm, Dijital Eğitim ve Dijital Yeterlilikler. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 35-63.
- Çalışkan, M., & Mencik, Y. (2015). Değişen Dünyanın Yeni Yüzü : Sosyal Medya. *Akademik Bakış Dergisi*(50), 254-277.
- Çelikkaya, H. (1991). Eğitimin Anlamları ve Farklı Açılardan Görünüşü. *M.Ü.Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*(3), 75-85.
- Edtech. (2023, 12 18). *Eğitim ve Gelişimde Dijital Dönüşüm Sürecine Liderlik Etmek*. 11 09, 2024 tarihinde www.edtechturkiye.com:https://edtechturkiye.com/egitim-ve-gelisimde-dijital-donusum-surecine-liderlik-etmek adresinden alındı
- Em, A. (2005). Küreselleşen Dünyada Öğretim ve Eğitimin Önemi ve Bu Kapsamda Hukuk Öğretimi ve Eğitimi. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 61-181.
- Enes, K., & Yavuz, G. (2019). Eğitimde Sosyal Medya Kullanımı : Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Konferans : Futourism*. Mersin, Türkiye: Researchgate.
- Engin, R. A. (2021). *Dijital Gelecek Dijital Dönüşüm*. İstanbul: Efeakademi Yayınları.
- Erbilen, M., Uysal, M., & Karagöz, A. E. (2023). Geleneksel Eğitim İle Uzaktan Eğitim Sürecine Yönelik Aday Öğretmenlerin Algılarının Karşılaştırılması:Atatürk Öğretmen Akademisi Örneği. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 48-70.
- Ercan, E. (2023, 02 23). *Eğitimde Dijital Dönüşüm Trendleri ve Faydaları*. 11 01, 2024 tarihinde www.hayatinritmi.com.tr:https://hayatinritmi.com.tr/egitimde-dijital-donusum-trendleri-ve-faydaları/ adresinden alındı
- Güler, M. D. (2019). *Açık ve Uzaktan Öğrenmenin Temelleri* (Cilt 2). İstanbul: Pegem Akademi.
- Karameşe, Ö. (2023, 04 25). *Dijital Eğitim Nedir, Yararları Nelerdir ?* 11 04, 2024 tarihinde www.blog.gelisiyorum.com:https://blog.gelisiyorum.com/dijital-egitim-nedir-yararlari-nelerdir/ adresinden alındı
- Karsem. (2021, 02 01). *Eğitim Günümüzde Neden Önemlidir*. 11 01, 2024 tarihinde www.karsem.com.tr:https://karsem.com.tr/egitim-gunumuzde-neden-onemlidir adresinden alındı
- Kaş, B., & Köktürk, Ş. (2021). Akademik Çeviri Programları Kapsamında Eğitim, Öğretim, Eğitim Programı ve Öğretim Programı Kavramlarının Değerlendirilmesi. *Toplum ve Kültür Araştırmaları Dergisi*(8), 96-110.

- Konuk, N., & Güntaş, S. (2019). Sosyal Medya Kullanımı Eğitimi ve Bir Eğitim Aracı Olarak Sosyal Medya Kullanımı. *Journal EMI Dergisi*, 3(4), 1-25.
- Menteşe, M. (2013). Sosyal Medya Ortam ve Araçlarının Eğitimde Kullanımına İlişkin Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerin Görüşleri. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara, Türkiye: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı.
- Okçabol, R. (2005). *Türkiye Eğitim Sistemi*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Özkan, H. H. (2006). Popüler Kültür ve Eğitim. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(1), 29-38.
- Parlak, B. (2017). Dijital Çağda Eğitim : Olanaklar ve Uygulamalar Üzerine Bir Analiz. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22, 1741-1759.
- Polat, O. (2013). Eğitimde Sosyal Medya Platformlarının Öğretim Aracı Olarak Kullanılması Hususunda Tezlerin Değerlendirilmesi. *Yüksek Lisans Semineri*. Konya, Türkiye: Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitim Anabilim Dalı.
- Radmard, S., & Atik, Ö. Z. (2019). Eğitimde Dijitalleşme Faaliyetleri ve Eğitim Yöneticilerinin Sürece Uyumuna İlişkin Bir Araştırma. *Journal of Social And Humanities Sciences Research*, 6(37), 1341-1361.
- Sarsar, F., Başbay, M., & Başbay, A. (2015). Öğrenme Öğretme Sürecinde Sosyal Medya Kullanımı. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 418-431.
- Şimşek, A. (2012). *İletişim Araştırmalarının Tarihi.İletişim Araştırmaları*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Şişman, M. (2006). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Talas, M., & Öztürk, M. F. (2015). Sosyal Medya ve Eğitim Etkileşimi. *Zeitschrift Für Die Welt Der Türken / Journal of World of Turks*, 7(1), 101-120.
- TDK. (2020, 07 10). *Eğitim*. 08 16, 2024 tarihinde www.sozluk.gov.tr: <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı
- Teedo. (2020, 10 01). *Sosyal Medyanın Eğitimde Kullanımı ve Avantajları*. 11 09, 2024 tarihinde www.teedo.com.tr: <https://teedo.com.tr/makale/sosyal-medyanin-egitimde-kullanimi-ve-avantajlari/> adresinden alındı
- Toğay, A., Akdur, T. E., Yetişken, İ. C., & Bilici, A. (2015). Eğitim Süreçlerinde Sosyal Ağların Kullanımı : Bir MYO Deneyimi. *Akademik Bilişim Bildirisi*. Türkiye: Akademik Bilişim.
- Ulukuş, M., Taşkesen, M., Gül, E., & İpek, S. (2024). Eğitimde Sosyal Medya Kullanımının Etkileri. *International QMX Journal*, 3(2), 992-999.